

Alta kommune

Kommunal plan for skolebibliotek

Skolebiblioteket- En kraft for forbedring av læring og undervisning

Gjelder fra 1. august 2018

Innhold

- 1 Forord
- 2 Status
- 3 Utfordringsbildet
- 4 Visjon
- 5 Hovedmål
- 6 Hovedområder, mål og strategier
 - 6.1 Kommunal plan for skolebibliotek
 - 6.2 Skolens lokale plan for skolebibliotek
 - 6.3 Lesestimulering og litteraturformidling
 - 6.4 Informasjonskompetanse
 - 6.5 Personalressurs
 - 6.6 Samling
 - 6.7 Tilgang til skolebibliotek i skoletiden
 - 6.8 Lokalet
 - 6.9 Koordinator for skolebibliotek
- 7 Budsjett
- 8 Oppsummering av kritiske faktorer for å lykkes med planen
- 9 Avslutning
 - Vedlegg
 - Litteraturliste

Foto: Stine Ballovarre

1 Forord

Høsten 2017 ble det nedsatt ei arbeidsgruppe som hadde i oppdrag å lage en kommunal plan for skolebibliotek i Alta kommune. Gruppen består av Sonja Kristin Granaas, leder Alta bibliotek, Janne Charlotte Småvik, rådgiver tjenesteområde Oppvekst og kultur og Astrid Heimen, rådgiver for skolebibliotek tjenesteområde Oppvekst og kultur og bibliotekar på Alta ungdomsskole. Lærerspesialistene Anna Kjersti Helsvig og Veronica Johansen har bidratt med råd og innspill.

Oppdraget er gitt av tjenesteområdet Oppvekst og kultur i Alta kommune. Formålet med planen er å ha felles retningslinjer for drift av skolebibliotekene i kommunen, som igjen vil styrke leseferdighetene og informasjonskompetansen til elevene i Altaskolen. Alle retningslinjer i planen representerer et kompromiss mellom hva vi ønsker å oppnå og hva vi med rimelighet kan forvente å oppnå. Planen skal være et arbeidsverktøy for skolene og skoleeier. Den skal inspirere og stimulere til å utvikle skolebibliotekene i Alta kommune, slik at alle elever har tilgang til gode skolebibliotek. Strategien for dette forankres i ledelsen ved den enkelte skole og sees i sammenheng med styrende dokumenter og rammene på den enkelte skole (se 6.2 *Skolens lokale plan for skolebibliotek*). Å lykkes i dette arbeidet forutsetter et godt samarbeid innad i den enkelte skole mellom skolebiblioteket, lærerne og ledelsen.

I første omgang er det aller viktigste å tilby ny og interessevekkende litteratur i skolebibliotekene, og at litteraturen er tilgjengelig for elevene gjennom hele skoledagen. Et viktig prinsipp er rett bok til rett elev til rett tid. Her er det også viktig å prioritere aktiv formidling av bøker, en viktig forutsetning for å oppnå leselyst. I neste omgang bør fokus være på samarbeidet mellom skolebibliotekansvarlig og lærere innenfor temaene formidling, leselyst og informasjonskompetanse. Det er lagt opp til kursing og skolering for skolebibliotekansvarlige innenfor disse temaene.

Rektor har det overordnede ansvaret for implementering av planen i skolen. Skoleeier er ansvarlig for oppfølging og rådgivning i forbindelse med skolenes bruk av planen. Dette kan skje blant annet gjennom samtaler med rektor og skolebibliotekansvarlig, og gjennom lærende nettverk for skolebibliotekansvarlige.

2 Status

Det siste året har det skjedd mye positivt rundt skolebibliotek på nasjonalt nivå. Det tas viktige initiativ for styrking av skolebibliotekene, hvor blant annet Lesesenterets Språkløyper er et resultat av dette. Her lages kompetansepakker om skolebibliotek i Nasjonal strategi for lesing og skriving. Utdanningsdirektoratet utlyser midler som kommuner kan søke på for å styrke skolebibliotekenes arbeid med lesestimulering. Her er det en forutsetning at kommunene har en plan for skolebibliotek for å kunne søke.

Tilskuddene skal bidra til at skolebibliotekene

- blir en arena for leseglede for alle elevgrupper og i alle fag
- brukes i opplæringen, og bidrar til å nå målene i Kunnskapsløftet
- legger til rette for lesing og vurdering av trykte og digitale tekster og sammensatte tekster
- er en integrert og varig del av skolens pedagogiske virksomhet
- er en inkluderende arena, som tar hensyn til barn og unges ulike forutsetninger og behov
- er innovative og fremtidsrettede

I tillegg ønsker vi å øke lærernes kompetanse i pedagogisk bruk av skolebiblioteket og styrke samarbeidet mellom skolebibliotekene og folkebibliotekene.

For å søke om tilskudd til personalressurser eller utvikling av kompetanse må kommunene i tillegg ha

- en plan for bruk av skolebibliotek som en del av opplæringen
- en samling som omfatter både fag- og skjønnlitteratur
- et variert utvalg av digitale ressurser og utstyr
- et budsjett for skolebibliotekene som sikrer fornyelse og vedlikehold av samlingen slik at samlingen er aktuell og relevant

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/nasjonale-satsinger/lesestrategi/sok-om-tilskudd-til-skolebibliotek/>

Det har vært skrevet mye om viktigheten av gode skolebibliotek i media i den senere tid. Flere publikasjoner med norsk og internasjonal forskning understøtter hvor viktig et godt skolebibliotek er for elevenes læring i alle fag, og at samarbeid mellom bibliotekar og lærer er med på å øke kvaliteten på læring (vedlegg 1).

Hva er det som gjør at lesing er viktig? Lesing er døråpner til all verdens kunnskap, eventyr, empati og innlevelse. Lesing er nødvendig for deltakelse i demokrati og politikk, og en viktig forutsetning for individets samfunnsengasjement. Lesing er avgjørende for den enkeltes livskvalitet; som deltakende samfunnsborger og for utvikling av identitet og sosiale relasjoner.

Del av Opplæringslovens formålsparagraf:

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng. Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Utdanningsdirektoratet hevder at situasjonen på arbeidsmarkedet i postindustrielle land innebærer økte krav til avansert skrift- og skrivekyndighet i alle sektorer i samfunnet. Utdanningssystemets interesse for skrive- og leseopplæring er et svar på den sterke skriftliggjøringen av samfunnet. Ved å satse på lesing gjør vi elevene våre bedre rustet til å være deltakende samfunnsborgere og øker sannsynligheten for å utjevne sosiale forskjeller. Nyere forskning viser at ungdom med lese- og skrivevansker har vanskelig for å klare overgangen til arbeidslivet, og at risikoen er høy for å falle ut av arbeidslivet med de påkjenninger det medfører (vedlegg 2).

Skolebibliotekene rundt om i verden deler et felles mål, uttrykt i IFLA/UNESCOs skolebibliotekmanifest:

Målet for alle skolebibliotek er å bidra til å utvikle informasjonskompetente elever som er ansvarlige og etiske deltakere i samfunnet.Informasjonskompetente elever er kompetente, selvstendige elever som er klar over sine informasjonsbehov og tar aktivt del i kunnskapsuniverset. De er bevisste sin evne til å løse problemer og vet hvordan de kan finne relevant og pålitelig informasjon (vedlegg 3).

I denne planen bruker vi begrepet informasjonskompetanse, som kan sidestilles med begrepet literacy. Lesing og skriving er grunnleggende ferdigheter som inngår i en mer omfattende kompetanse uttrykt gjennom begrepet literacy. Utvikling av literacy handler blant annet om å gjøre elevene i stand til å lese, forstå og tolke og til selv å produsere et bredt spekter av tekster i ulike medier; skriftlig, muntlig og digitalt (hioa.no).

Tall fra PISA viser at elever som leser 30-60 minutter hver dag i fritt valgt litteratur, mestrer skolefagene bedre og skårer godt over gjennomsnittet i både lesing og i andre fag, som f.eks. naturfag. Daglig lesing av fritt valgt litteratur i 30 minutter er en av få ting som gir elever med lav sosioøkonomisk bakgrunn samme faglige kompetanse i PISA-undersøkelser som elever med høy sosioøkonomisk bakgrunn og lavere leseengasjement. Det er i tillegg stor sammenheng mellom resultater på nasjonale prøver i lesing, grunnskolepoeng og gjennomføring av videregående opplæring. På

bakgrunn av dette er det å anbefale at hver skole i sine planer legger opp til minimum 30 minutter hver dag til lesing i fritt valgt litteratur. Denne lesingen kan fordeles på lesing i skoletiden og lesing på fritiden.

Ansvar for utviklingen av skolebibliotektilbudet ligger hos kommunene. Politikere, skoleeier og rektorer på de enkelte skolene i Alta kommune står ansvarlig for å sikre tilgang til skolebibliotek, og at det brukes aktivt i opplæringen i følge Opplæringsloven:

Skolen skal ha skolebibliotek med mindre tilgangen til skolebibliotek er sikra gjennom samarbeid med andre bibliotek. Bibliotek som ikkje ligg i skolen sine lokale, skal vere tilgjengeleg for elevane i skoletida, slik at biblioteket kan brukast aktivt i opplæringa på skolen. Biblioteket skal vere særskilt tilrettelagt for skolen.

Det er viktig at kommunal plan for skolebibliotek bygger på og er med på å støtte opp under kommunens styringsdokumenter. Skolebibliotekene i Alta skal dermed bidra til å gjøre skolene mer rustet til også å nå målene fra kommunale dokumenter:

“Plan for leseopplæring” RSK Vest-Finnmark:

Dagens og fremtidens elever har behov for bred og god lesekompetanse. Gode leseferdigheter er utslagsgivende for deres framtid og for videre læring i skolen. Kunnskapssamfunnet påvirkes av endringer, derfor har kravet til lesekompetanse endret seg i takt med samfunnsutviklingen. Vi vet ikke hva fremtiden vil bringe av yrker og

aktiviteter som innebærer lesing, men vi har sett og ser at kravene til lesing er store og økende (s.3).

Lesing av skjønn- og faglitteratur skal være med på å skape leselyst og danne grunnlag for refleksjon og kritisk tenkning (s.20).

“Alta vil 2015-2027”:

Det må være en rød tråd fra barnehagen, gjennom grunnskole og videregående skole, helt opp til høyere utdanning som gjør at hver elev får realisert sitt potensial til samfunnets beste. Fullført utdanning, uansett nivå, er viktig for hvert enkelt individ, og bidrar til god samfunnsutvikling (s.14).

“Sammen for framtida 2018-2022” RSK Vest-Finnmark:

Grunnskolepoengene til elevene i RSK Vest-Finnmark ligger på eller over nasjonalt gjennomsnitt (s.10).

“Kommunedelplan oppvekst 2018-2030”:

Barn og unge i Alta skal gis et likeverdig og kvalitativt godt tilbud. (s.5)

Alle skal bli møtt med forventninger ut fra sitt nivå og læringsaktivitetene skal gi den enkelte mestringsopplevelser og utfordringer. (s.3)

Barnehage og skole skal være steder med inkluderende fellesskap med plass til den enkelte. (s.6)

Faglige resultater: Vi skal ha et særlig fokus på lesing og regning.... (s.6)

Fremtiden er digital, og Altas barnehager og skoler må henge med på den digitale utviklingen slik at våre unge har et godt utgangspunkt når de skal videre. Teknologi må tas i bruk målrettet og innovativt som en støtte i læringsarbeidet og en naturlig del av hverdagen. (s.4)

Lesesenteret om Språkløyper for barnehage:

Lesing og samtaler rundt bøker har stor verdi for barns språkutvikling, viser Skandinavisk barnehageforskning. For å lykkes i arbeidet med barns språk er det avgjørende å implementere språk og leseaktiviteter i hverdagen.

Skolebibliotekene er viktige bidragsytere til at disse målene nås. For at vi skal få et likeverdig tilbud i skolen er det nødvendig at det gjennom skolebibliotek og folkebibliotek tilbys ny og aktuell litteratur, lesestimulering, formidling og

informasjonskompetanse. Dette starter i barnehagen og videreføres i grunnskole og videregående skole. Et slikt arbeid, med tidlig innsats og vekt på dette i alle ledd, vil i følge forskning gi elevene bedre skolerestultater. De vil dermed være bedre rustet til å fullføre videregående, som er et av de beste bidragene til god folkehelse.

Skolebiblioteket gir tilpasset undervisning ved å bidra med litteratur og læremidler til fag og fritidslesing tilpasset den enkelte. Det skal gi et tilbud til alle uansett funksjonsnivå, og i tillegg ha en sosial funksjon ved å være en trygg sosial arena som inkluderer alle. Skolebiblioteket utjevner sosiale og digitale skiller og fremmer personlig vekst hos den enkelte elev.

3 Utfordringsbildet

Vi har valgt å fokusere på følgende hovedutfordringer:

- Vi ligger under landsgjennomsnittet på resultater i skole både faglig og sosialt.
- Gutter har lavere skår enn jenter på resultater i leseferdigheter.
- Det er for mange elever som ikke fullfører videregående skole.
- Plan for leseopplæring (2007) er under revidering. Den mangler blant annet nyere forskning rundt effekten av lesing av fritt valgt litteratur og innhold om skolebibliotekets rolle i leseopplæringen.
- Kommunen har ikke kommunal plan for skolebibliotek.

- Det er stor variasjon mellom skolebibliotekene i kommunen.
- De fleste skolebibliotekansvarlige har ikke bibliotekfaglig utdanning.
- Kommunen mangler tiltak som styrker den bibliotekfaglige kompetansen til de skolebibliotekansvarlige.
- Det er ikke satt av midler til ansettelse av skolebibliotekkoordinator med bibliotekfaglig utdanning med unntak av skoleåret 2017/2018.
- Det fins ingen funksjonsbeskrivelse for skolebibliotekansvarlige.
- Samarbeidet mellom skolene og Alta bibliotek er ikke formalisert.
- Læreboka er styrende for undervisningen i de fleste klasserom.

4 Visjon

Alle elever i Alta kommune skal ha tilgang til gode skolebibliotek, og leser HVER dag i bøker fra skolebiblioteket både på skolen og i fritiden. Skolebiblioteket skal være en kraft for forbedring av læring og undervisning i hele skolesamfunnet.

5 Hovedmål

Skolebiblioteket skal ha en pedagogisk funksjon som støtter elevers læring og pedagogers arbeid i å nå læreplanmålene. Elevene er aktive brukere av skolebiblioteket, som skal:

- være en integrert del av skolens virksomhet
- fremme lese lyst og leseutvikling
- utvikle informasjonskompetanse
- fremme demokrati og åndsfrihet ved tilgang til informasjon og kunnskap
- skape et trygt og inkluderende fellesskap ved å være en sosial og kulturell arena

6 Hovedområder, mål og tiltak

6.1 Kommunal plan for skolebibliotek

Mål: Gi felles retningslinjer for drift av skolebibliotekene i kommunen, på en måte som er med på å styrke leseferdighetene og informasjonskompetansen til elevene i Altaskolen. Planen skal føre til at alle elever i Altaskolen har tilgang til gode skolebibliotek.

Tiltak: Rektor har hovedansvar for å implementere den kommunale plan for skolebibliotek på sin skole etter at den er vedtatt. Med utgangspunkt i den kommunale planen, utvikler skolen sin egen lokale plan for skolebibliotek.

6.2 Skolens lokale plan for skolebibliotek

Mål: Skolens lokale skolebibliotekplan skal være initiert av eller tett forankret hos skoleledelsen. Planen skal bygge på den kommunale planen for skolebibliotek og tilpasses til lokale forhold. Her skal målet for skolebiblioteket komme klart fram og defineres i samsvar med forventningene til nasjonale, regionale og lokale utdanningsmyndigheter. Skolebibliotekplanen må også samsvare med skolens læringsmål og revideres årlig.

Tiltak: Rektor, lærere og skolebibliotekansvarlig utarbeider skolens plan for skolebibliotek ut fra lokale forhold. Planen bygger på kommunal plan for skolebibliotek.

Følgende tre områder er ifølge UNESCOs skolebibliotekmanifest nødvendig for å lykkes med skolebiblioteket og anbefales å prioriteres i planen:

- En kvalifisert skolebibliotekansvarlig
- En samling som støtter læreplanen på skolen
- Plan for stadig vekst og utvikling av skolebiblioteket

6.3 Lesestimulering og litteraturformidling

Mål: Elevene i Altaskolen opplever leseglede som fører til faglig utvikling og progresjon og vekker deres nysgjerrighet og interesse. De bruker skolebiblioteket aktivt for å finne gode leseopplevelser til arbeid med fag på skolen og lesing for fornøynsens skyld.

Tiltak: Det skal være et samarbeid mellom skolebibliotekansvarlig og lærer om å legge til rette og veilede elevene i deres valg av litteratur. Dette gjøres gjennom å etablere en kultur for lesing, og ved å være en aktiv rollemodell som:

- legger til rette for lesing og vurdering av trykte og digitale tekster og sammensatte tekster
- presenterer og anbefaler aktuelle bøker muntlig, skriftlig og digitalt
- lar elevene presentere og anbefale litteratur for hverandre (vi får konkrete mottakere)
- frister og utfordrer elevene til å variere sitt valg av litteratur for å oppnå leseglede, faglig utvikling og progresjon
- bruker høytlesing aktivt
- legger merke til og verdsetter leseaktiviteter
- lar elevene etablere en leseridentitet: "Jeg er en leser"
- har et ekstra fokus på guttene fordi de ligger under jentene på resultater i leseferdigheter, og har et større frafall enn jenter i utdanningsløpet
- setter lesingen inn i en meningsfull kontekst (f.eks. skjønnlitteratur for å etablere forståelse i ulike fag og leselekser rettet mot en konkret mottaker).
- deltar på Foreningen!les og Alta biblioteks leselystaksjoner

- informerer de ansatte om leselystaksjonene, organiserer påmelding, og i den grad det er mulig gjør litteratur tilhørende leselystaksjonene tilgjengelig (skolebibliotekansvarlig)
- bruker biblioteket aktivt i undervisningen (jf. vedlegg 4)

Forslag på undervisning i skolebiblioteket (bibliotektimen), vedlegg 4.

6.4 Informasjonskompetanse

Mål: Skolebiblioteket skal bidra til å utvikle informasjonskompetente elever som er ansvarlige og etiske deltakere i samfunnet. Det har ambisjon om å være en læringsarena i og på tvers av alle fag og bidra til å utvikle elevenes literacy. Skolebiblioteket er en støtte for lærerne i dette arbeidet hvor elevene skal kunne:

- skape mening med språket og være i stand til å utøve fagrelevant skriving, lesing og muntlighet
- forstå hvordan og hvorfor lese på skjerm
- utøve undersøkelsesbasert læring (f.eks. problembasert læring og kritisk tenkning)
- utøve digital dømmekraft
- gjøre strategisk søk og kildevurdering og vise til kilder i eget arbeid
- ha kunnskap innenfor produksjon og opphavsrett

- ha ferdigheter i bruk av ulike verktøy, og kunne reflektere over hva som passer best å bruke i gitte situasjoner
- delta i digitale delingsarenaer og vite hvordan de skal oppføre seg i ulike sammenhenger
- produsere og redigere sammensatte tekster med mottakerbevissthet
- ta ansvar for sine handlinger på nett
- kommunisere og samhandle i digitale medier
- forstå at de etterlater seg digitale spor
- utøve programmering som legger til rette for kritisk tenkning og resonnering

Tiltak: Skolebibliotekansvarlig underviser og veileder elevene i informasjonskompetanse på biblioteket og på klasserommet. Den skolebibliotekansvarlige tilegner seg kunnskap gjennom blant annet samarbeid med IKT-ansvarlig, lesesenteret.uis.no, skrivesenteret.no, nettbaserte kurs som f.eks. finnes på iktplan.no og skolebibliotek.no, felles skolering i Altaskolen og nettverkssamlinger for skolebibliotekansvarlige.

Undervisningen og veiledningen overfor elevene skjer i situasjoner hvor de reelt har bruk for disse kunnskapene, f.eks. i tilknytning til prosjektarbeid, skriftlig og muntlig arbeid. I dette arbeidet er det viktig med samarbeid mellom skolebibliotekansvarlig, lærer og IKT-ansvarlig.

6.5 Personalressurs

Mål: Biblioteket skal ha en skolebibliotekansvarlig som bør ha utdanning innenfor skolebibliotekkunnskap og pedagogikk. Hovedoppgaven er å støtte elevene i deres læringsarbeid og lærerne i deres pedagogiske arbeid. Skolebibliotekansvarlig skal:

- formidle bibliotekets fag- og skjønnlitterære fysiske og digitale samling

- legge til rette for en god utvikling av elevenes tekstforståelse i samarbeid med lærerne
- ha kompetanse om lesestrategier
- ha oppdatert kunnskap innenfor digitale ferdigheter
- bygge relasjoner med elevene for å bidra til et godt læringsmiljø
- bidra til at skolebiblioteket blir en trygg, åpen og tilgjengelig arena for alle elever og ansatte
- utvikle god relasjons- og samarbeidskompetanse i tråd med elevenes og lærernes behov
- kunne utvikle og forbedre skolebibliotekets tjenester med utgangspunkt i elevenes behov
- gi opplæring i å søke i bibliotekbasen, finne aktuelle dokumenter og betjene eget utlån og innlevering
- ha kunnskap om innkjøp og administrasjon av bibliotekets fysiske og digitale samling, og kunne utvikle samlingen i tråd med gjeldende behov
- bidra til å gjøre elevene studie- og yrkesforberedte
- kunne planlegge, gjennomføre og evaluere undervisning i samarbeid med lærere
- være en ressurs som informerer og samarbeider med foreldre om lesing og informasjonskompetanse
- ha kunnskap om læreplanverkets struktur og innhold
- kunne utvikle kurs og gi elevene verktøy som øker deres digitale ferdigheter
- utøve undersøkelsesbasert læring (f.eks. problembasert læring og kritisk tenkning)
- være innovativ og fremtidsrettet
- utarbeide årshjul for pedagogisk virksomhet, aktiviteter og arrangementer på skolebiblioteket

Tiltak: Det avsettes en minimumsressurs for grunnbemanning på 1 undervisningstime (2 klokketimer) i uken pluss 0,5 undervisningstime (1 klokke) pr. 50 elever. Det ansettes "elevbibliotekarere" som gjør det praktiske arbeidet som rydding, utlån og innlevering, slik at den skolebibliotekansvarlige får mer tid til pedagogiske oppgaver nevnt ovenfor. Skolens ledelse legger til rette for at den skolebibliotekansvarlige har tid og ressurser til å utføre de pedagogiske oppgavene.

Skoleeier er ansvarlig for at det hvert år legges til rette for og arrangeres nettverkssamlinger, og at det tilbys kurs for de skolebibliotekansvarlige innenfor områdene

- bruk av skolebiblioteket i opplæringen
- litteraturformidling og lesestimulering
- informasjonskompetanse

6.6 Samling

Mål: Samlingen skal være på høyde med etterspørselen. Det skal være et aktuelt og variert utvalg av trykte og digitale faglige læringsressurser, og av trykt og digital skjønnlitteratur. Et viktig prinsipp er rett bok til rett elev til rett tid.

Tiltak: Budsjettet pr. år beregnes etter minimum 100 kroner per elev. Hvert år kjøpes det inn, samt fjernlånes ny og aktuell skjønn- og faglitteratur. Det legges til rette for tilgang til gratis e-bøker gjennom eBokBib og Bokhylla. Digitale læringsressurser og andre medier som tidsskrifter/aviser må også være tilgjengelig. Litteratur for fremmedspråklige fjernlånes fra Det flerspråklige bibliotek. Utvalget i samlingen blir bestemt i samråd med elever og læreres behov.

Alle elevene får tilgang til e-bøker ved å organisere tildeling av lånekort på Alta bibliotek og installere appen eBokBib på telefon/nettbrett. Dette bør gjøres på høsten slik at elevene har tilgang hele skoleåret. Bokhylla.no er tilgjengelig på pc, nettbrett og android telefon.

Medier kasseres jevnlig, f.eks. de som er utdaterte, slitte og har lite utlån (se dokument fra kurs i kassering nettverkssamling juni 2018).

6.7 Tilgang til skolebibliotek i skoletiden

Mål: Biblioteket skal være tilgjengelig i skoletiden, og elevene skal ha mulighet og ferdigheter til å søke i bibliotekbasen, finne aktuelle dokumenter og betjene eget utlån og innlevering.

Tiltak: Skolebiblioteket skal ha en egen elevmaskin, som kan brukes til søking i bibliotekbasen, utlån og innlevering. Skolebibliotekansvarlig gir kurs til alle elever i disse ferdighetene.

6.8 Lokalet

Mål: Biblioteket er innbydende og bør ligge sentralt i skolen og gjøres lett tilgjengelig. Det holder til i et lokale som i all hovedsak kun brukes som bibliotek. Det er innredet slik at det gir fleksibilitet med tanke på ulike aktiviteter og frister til lesing. Lokalet er så stort at det rommer hele samlingen. Der skal være arbeidsplass for den skolebibliotekansvarlige og sitteplasser som innbyr til stillelesing og skolearbeid.

Utstyr:

- Datamaskin for ansatt med programvare for skolebibliotek (fra 2019 vil BiblioFil være tilgjengelig på web.)
- Datamaskin for selvbetjent søk, utlån og innlevering
- Nettverksskriver
- Prosjektor og lerret/skjerm
- Elev PC-er

Tiltak: Rektor og skolebibliotekansvarlig vurderer aktuelle lokaliteter og innredning i forhold til målsettingen.

6.9 Koordinator for skolebibliotek

Mål: Koordinator for skolebibliotek er bindeleddet mellom skoleeier, skolene og Alta bibliotek. Videre skal koordinator være en pådriver i utvikling av skolebibliotekene i Alta kommune.

Tiltak: Koordinator skal

- følge opp kommunal plan for skolebibliotek
- innlevere årlig statistikk for skolebibliotekene i Alta kommune, og bruke denne som verktøy i utvikling av skolebibliotek på hver enkelt skole

- være systemansvarlig for Bibliofil
- gjennomføre opplæring av nye bibliotekansvarlige
- være ansvarlig for faglig innhold i nettverkssamlinger for skolebibliotekansvarlige ved skolene
- ivareta og styrke samarbeidet med Alta bibliotek, for å gi gode og koordinerte bibliotektenester til skolene
- katalogisere kulturfondbøker til skolebibliotek
- ha ansvar for å søke prosjektmidler som styrker og utvikler skolebibliotekene i kommunen

7 Budsjett kommunal plan for skolebibliotek

- Koordinator for skolebibliotek, minimum 20 % ca kr 96 000
- Kurs for skolebibliotekansvarlige skjer innenfor rammen av lønnsmidlene til koordinator for skolebibliotek, samt eksternt finansierte kurs gjennom f. eks RSK-Vest-Finnmark, Udir o.l
- Innkjøp av trykte og digitale læringsmidler regnes ut fra minimum 100 kroner pr. elev på skolens eget budsjett pr. år
- Ressurs skolebibliotekansvarlig minimum 1 undervisningstime (2 klokke timer) pr. uke pluss 0,5 undervisningstime (1 klokke time) pr. 50 elever

8 Oppsummering av kritiske faktorer for å lykkes med planen

- For å oppnå leseglede er det en forutsetning at skolebiblioteket har en fristende samling som er på høyde med etterspørselen. Rett bok til rett elev til rett tid. Skolen bør gjøre innkjøp for minimum 100 kroner pr. elev hvert år.
- For å kunne være en pedagogisk ressurs bør skolebibliotekansvarlig ha utdanning innenfor skolebibliotekkunnskap og pedagogikk, og gis ressurs på minimum 2 klokke timer i uken pluss 1 klokke time pr. 50 elever.
- For å kunne følge opp planen bør kommunen ha en koordinator for skolebibliotek med bibliotekfaglig utdanning i minimum 20 % stilling. Koordinator er bindeleddet mellom skoleeier, skolene og Alta bibliotek. Videre skal koordinator være en pådriver i utvikling av skolebibliotekene i Alta kommune, fungere som systemansvarlig for Bibliofil, og bistå de skolebibliotekansvarlige med faglig påfyll innenfor deres nevnte oppgaver i planen.

9 Avslutning

Kommunal plan for skolebibliotek er forankret i følgende lover og planverk:

Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa §9-2

Forskrift til opplæringslova § 21-1

K06

IFLA/UNESCOs skolebibliotekmanifest

Overordnet del- verdier og prinsipper for grunnopplæringen

Udir: "Gi rom for lesing! Veien videre"

St.meld. nr. 21 (2016-2017) Lærelyst-tidlig innsats i skolen

St.meld. nr. 30. (2003–2004) Kultur for læring

"Alta vil 2015-2027"

"Kommunedelplan for Oppvekst 2018-2030"

RSK-Vest-Finnmark "Plan for leseopplæring"

RSK-Vest-Finnmark "Sammen for framtida 2018-2022"

Evalueringsplanen gjøres hvert andre år. Skoleeier har ansvar for at evalueringen iverksettes.

Vedlegg

1) Samarbeid mellom skolebibliotekansvarlig og lærer

<https://forskning.no/boker-skole-og-utdanning-oslomet/etterlyser-mer-bruk-av-skolebibliotekene-i-undervisningen/362684>

2) Lesevansker skaper unge trygdemottakere

<https://www.adressa.no/nyheter/innenriks/article1758055.ece>

3) IFLA/UNESCOs retningslinjer for skolebibliotek (sammendrag s.8-10)

<https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/ifla-school-library-guidelines-nr.pdf>

4) Forslag på bibliotektime fra Spangereid skole

<https://www.google.no/search?q=forslag+p%C3%A5+bibliotektime+spangereid+skole&oq=forslag+p%C3%A5+bibliotektime+spangereid+skole&aqs=chrome..69i57.14524j1j1&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

Litteraturliste

Adresseavisa. (Publisert 16.01.2012). *Lesevansker skaper unge trygdemottakere.*

Hentet 18.03.2018 fra <https://www.adressa.no/nyheter/innenriks/article1758055.ece>

Akershus fylkeskommune. (2018). *Utviklingsplan for skolebibliotekene ved videregående skoler i Akershus fylkeskommune 2018-2020.*

Alta kommune. (2015). *Alta vil 2015-2027.*

Alta kommune. (2018). *Kommunedelplan oppvekst 2018-2030.*

Hjellup, L. (red.) (2018). *Skolebiblioteket: Læring og leseglede i grunnskolen.* Oslo: Cappelen Damm.

Høgskolen i Oslo og Akershus. *Studier: Lesing og skriving som grunnleggende ferdigheter.* Hentet 12.8.2018 fra <http://www.hioa.no/Studier-og-kurs/LU/Evu/Lesing-og-skriving-som-grunnleggende-ferdigheter-trinn-1-7-nivaa-1-Kompetanse-for-kvalitet/Fagplan-for-tidligere-kull/Fagplan-for-Lesing-og-skriving-som-grunnleggende-ferdigheter-1-trinn-1-7-2017-2018>

International Federation of Library Associations and Institutions. (2015). *IFLA/UNESCOs retningslinjer for skolebibliotek.* Hentet 22.02.2018 fra <https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/ifla-school-library-guidelines-nr.pdf>

Kjærnsli, M. og Jensen, F. (red.) (2016). *Stø kurs: Norske elevers kompetanse i naturfag, matematikk og lesing i PISA 2015.* Hentet 05.05.2018 fra <https://www.idunn.no/sto-kurs-pisa-2015/1-pisa-2015-gjennomforing-og-noen-sentrale-resultater>

Kjærnsli, M. og Roe, A. (2010). *På rett spor: norske elevers kompetanse i lesing, matematikk og naturfag i Pisa 2009*. Hentet den 10.02.2018 fra https://www.udir.no/globalassets/upload/forskning/internasjonale_undersokelser/pisa_2009/5/pisarapporten.pdf

Lindesnes kommune. (2016). *Lesing i Lindesnesskolen: Plan for lesestimulering, leseundervisning og leseopplæring, 1.-10. trinn*. Hentet 22.03.2018 fra <https://www.nfk.no/bibliotek/f/p12/i12c0896e-4d04-4f19-98f9-10abdf9c1a5/leseplan-lesing-i-lindesnesskolen.pdf>

Malmberg, S. (2017). *Skolbiblioteket som pedagogisk investering*. Lund: BTJ forlag.

Melding til Stortinget nr 21 (2016-2017). *Lærelyst. Tidlig innsats og kvalitet i skolen*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

NBF skole. Hopland, M. *Hvordan legge planer for gode skolebibliotek?* Hentet 13.05.2018 fra <http://skole.norskbibliotekforening.no/2017/12/hvordan-legge-planer-for-gode-skolebibliotek/>

OsloMet- storbyuniversitetet. (2017). *Etterlyser mer bruk av skolebibliotekene i undervisningen*. Hentet 08.03.2018 fra <https://forskning.no/boker-skole-og-utdanning-oslomet/etterlyser-mer-bruk-av-skolebibliotekene-i-undervisningen/362684>

Pihl, J., Skinstad van der Kooij, K., Carlsten, T. S. (2017). *Teacher and librarian partnerships in the 21st century*. Rotterdam: Sense Publishers

RSK Vest- Finnmark. (2018). *Sammen for framtida 2018-2022: Vest- Finnmark i utvikling: Kvalitet og kompetanse i barnehager og skoler*.

RSK Vest- Finnmark. (2008). *Plan for leseopplæring fra 1. til 10. trinn i alle fag*.

Røgler, J. (2018). *Hvordan legitimere skolebibliotek* Hentet 17.04.2018 fra <http://bibforb.no/hvordan-legitimere-skolebibliotek/>

Tromsø kommune. (2015). *Strategiplan for skolebibliotekutvikling Tromsø kommune 2016-2019*. Hentet 25.01.2018 fra <https://www.tromso.kommune.no/getfile.php/3780713.1308.wvvtudcxaw/strategiplan+revidert.pdf>

Tønsberg kommune. (2015). *Strategiplan for utvikling av skolebibliotek og biblioteksamarbeid 2015-2018*. Hentet 24.03.2018 fra

<http://skolebibliotek.uia.no/skolebibliotekressurser/offentlige-dokumenter-planer/nasjonale-dokumenter/kommunale-dokumenter/toensberg-kommune-vestfold>

Utdanningsdirektoratet. *Læreplan i norsk*. Hentet 22.02.2018 fra <https://www.udir.no/kl06/NOR1-05/Hele/Kompetansemaal/kompetansemal-etter-10.-arstrinn>

Utdanningsdirektoratet. *Digitale ferdigheter* Hentet 13.03.2018 fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/grunnleggende-ferdigheter/digitale-ferdigheter/>

Utdanningsdirektoratet. (udatert). *Iktplan: Mål etter 10. Trinn*. Hentet den 06.02.2018 fra <http://www.iktplan.no/index.php?pageID=9&lang=nb>

Utdanningsdirektoratet: *Søk om tilskudd til skolebibliotek*. Hentet 28.09.2018 fra <https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/nasjonale-satsinger/lesestrategi/sok-om-tilskudd-til-skolebibliotek/>